

ECOLOGISCH WERKPROTOCOL KAP EN HERPLANT VEENSTEEG EN NIEUWE KANAAL WAGENINGEN

Notitie van het Bureau van de Zoogdiervereniging:

DATUM	02-09-2015
PROJECTNUMMER	2015.069
PROJECTNAAM	ECOLOGISCHE BEGELEIDING KAP VEENSTEEG EN NIEUWE KANAAL WAGENINGEN
OPDRACHTGEVER	GEMEENTE WAGENINGEN
ONDERDEEL	ECOLOGISCH WERKPROTOCOL
AUTEUR(S)	ELLEN VAN NORREN
PROJECTLEIDER	MARCEL SCHILLEMANS
DOCUMENTNUMMER	N2015019

Inhoudsopgave

1. Gebruik van dit ecologisch werkprotocol	3
1.1 Voor de uitvoerder van de werkzaamheden	3
1.2 Dit werkprotocol is niet vrijblijvend	3
1.3 Beschermde soorten.....	3
2. Maatregelen ecologische uitvoering.....	5
2.1 Voorbereidende maatregelen.....	5
2.2 Maatregelen tijdens de uitvoering	5
2.3 Maatregelen na de uitvoering (onderhoud).....	6
Bijlage 1: Plangebied en geplande werkzaamheden	
Bijlage 2: Fasering werkzaamheden	

1 Gebruik van dit ecologisch werkprotocol

1.1 Voor de uitvoerder van de werkzaamheden

Dit ecologisch werkprotocol is gemaakt voor de uitvoerders van de kap en herplant aan de Veensteeg en Nieuwe Kanaal te Wageningen. De werkzaamheden worden uitgevoerd in opdracht van de gemeente Wageningen en staan gepland voor het najaar van 2015 en najaar 2017. De kaart van het plangebied staat in bijlage 1. Een aantal te kappen bomen is belangrijk voor beschermde vleermuizen. De ontheffing van de Flora- en faunawet met kenmerk FF/75C/2014/0373 schrijft voor dat de uitvoering van de kap en herplant gebeurt volgens dit ecologisch werkprotocol.

Dit ecologisch werkprotocol beschrijft kort welke effecten er optreden van de werkzaamheden op beschermde vleermuizen en welke maatregelen moeten worden genomen om effecten zoveel mogelijk te voorkomen.

1.2 Dit werkprotocol is niet vrijblijvend

De uitvoerders moeten de werkzaamheden uitvoeren zoals deze staan beschreven in dit ecologisch werkprotocol, anders overtreedt men de Flora- en faunawet.

De voorschriften uit de ontheffing zijn vertaald in dit ecologisch werkprotocol. De gemeente Wageningen stelt de uitvoerders van de werkzaamheden op de hoogte van dit ecologisch werkprotocol. Het ecologisch werkprotocol moet aanwezig zijn op de werklocatie. De ontheffing van de Flora- en faunawet kan worden ingetrokken als blijkt dat de uitvoerders zich niet houden aan dit ecologisch werkprotocol.

1.3 Beschermde soorten

De Flora- en faunawet beschermt wilde planten en dieren in Nederland. Beschermde soorten mogen niet gedood, verwond en/of verstoord worden. Toch maakt de wet het mogelijk werkzaamheden uit te voeren in de buurt van vastenrust en verblijfplaatsen die verstoring veroorzaken, onder strenge voorwaarden: het nut van de ingreep is heel duidelijk, de soort wordt niet in gevaar gebracht, er wordt zorgvuldig gehandeld én schade is niet te voorkomen op andere manieren. Alleen dan is het mogelijk een ontheffing te krijgen, en mogen dieren onder strenge voorwaarden verstoord worden.

De bomen zijn belangrijk voor de beschermde ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis, als najaarsverblijfplaats (paarverblijfplaats).

Rosse vleermuis

De rosse vleermuis is een van de grootste vleermuissoorten van Nederland (ongeveer 8,5 cm). Het zijn typische bewoners van bossen en oude bomen. De rosse vleermuis is een migrerende soort met de belangrijkste kraamgebieden in Noord- en Noordoost Europa en overwintert in zuidelijk en midden Europa. In Nederland leeft een deel van de populatie jaarrond. De paartijd loopt doorgaans van half augustus tot en met september. Een mannetje bezet dan een paarverblijfplaats, meestal in een boomholte. Hij stoot een speciale paringsroep uit. Gemiddeld verblijven er 4 tot 5, maximaal soms 20 vrouwtjes bij één mannetje voor 1 à 2 dagen (Dienst Regelingen, 2013). Tijdens de onderzoeksrunde van 22 augustus en 12 september 2013 is deze paringsroep gehoord. Daarmee zijn drie paarverblijfplaatsen van de rosse vleermuis vastgesteld langs het Nieuwe Kanaal. Kraam- of zomerverblijfplaatsen van deze soort zijn niet vastgesteld (Loo Plan, 2013).

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is een kleine vleermuis (ongeveer 5,5 cm). Het is een uitgesproken trekker. 's Zomers komen in ons land vooral mannetjes voor. De meeste wijfjes zitten dan ten oosten van Nederland. Vanaf augustus/september trekken de wijfjes en jongen door Nederland. Tijdens de trek bezoeken de vrouwtjes de paarverblijven. De paarverblijven van de mannetjes liggen bij elkaar geclusterd op de trekroutes van de vrouwtjes. Ze betrekken deze vanaf eind juli tot half oktober. Ze lokken de vrouwtjes vanuit de ingang van het paarverblijf of vrij vliegend. Mannetjes blijven trouw aan hun paargebied. Vaak zitten ze in groepjes bijeen in boomholten (Dienst regelingen, 2011). In het veldonderzoek zijn van de ruige dwergvleermuis roepende dieren gehoord, met name in de nazomer. Dit betekent dat in de bomen paarverblijfplaatsen van deze soort zitten. In het totaal zijn er negen paarverblijfplaatsen aangetroffen. De meeste hiervan in de bomen langs de Veensteeg, maar ook langs de Nieuwe Kanaal (Loo Plan, 2013).

2. Maatregelen ecologische uitvoering

Dit hoofdstuk beschrijft hoe de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd zodat er geen verstoring optreedt van de vleermuizen. Zoals in hoofdstuk 1 staat beschreven is deze manier van uitvoeren nodig om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. De in dit hoofdstuk beschreven maatregelen zijn overgenomen van het Activiteitenplan (Loo Plan, 2014, paragraaf 4.5) en uit de ontheffing met kenmerk FF/75C/2014/0373 (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2015).

2.1 Voorbereidende maatregelen

De ontheffing en het activiteitenplan schrijven de volgende maatregelen voor:

- De kap- en snoeiwerkzaamheden mogen niet in de actieve periode van de rosse vleermuis en de ruige dwergvleermuis worden uitgevoerd. Deze periode loopt globaal van april t/m oktober, maar kan variëren met het weer. Een vleermuisdeskundige besluit of de periode van uitvoering geschikt is.
- De uitvoering van de werkzaamheden vindt gefaseerd plaats in de periode 2015 tot 2019, en wordt uitgevoerd volgens de fasering zoals beschreven in bijlage 2. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat er voldoende oude holtes beschikbaar blijven.
- Als de periode om welke reden dan ook gaat veranderen, en de in de ontheffing gestelde termijn is niet voldoende voor de uitvoering, dan moet 4 maanden voor de uitvoering van de werkzaamheden een nieuwe ontheffing worden aangevraagd.
- Voordat tot de kap wordt overgegaan, zullen -ter vervanging van de verloren verblijfplaatsen- vleermuiskasten geplaatst worden. Op basis van de uitgangspunten uit de soortenstandaard en de flora- en fauna-onderzoeken worden de volgende maatregelen uitgevoerd:
 - Plaatsen van 45 paar-/zomerverblijfkasten en 5 kraamverblijfplaatsen binnen in een straal van 750 meter.
 - Plaatsen van (extra) tien platte vleermuiskasten aan de boomrijen/groepen aan de Slagsteeg, Kortenoord Allee en de watergang ten westen van het Agro Businesspark.

2.2 Maatregelen tijdens de uitvoering

De ontheffing schrijft de volgende maatregelen voor:

- Dit ecologisch werkprotocol moet aanwezig zijn tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

- De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis.
- Gekapt hout met holten moet minimaal één dag blijven liggen met de holte naar boven, zodat eventueel toch aanwezige exemplaren van de rosse vleermuis en de ruige dwergvleermuis kunnen uitvliegen.
- Als tijdens de werkzaamheden toch vleermuizen worden aangetroffen worden de werkzaamheden onmiddellijk stopgezet en wordt de vleermuisdeskundige ingeschakeld.
- De herplant wordt direct na de kap uitgevoerd.
- Als andere beschermde soorten worden gezien tijdens de uitvoering, neemt de uitvoerder direct contact op met de gemeente Wageningen, die contact opneemt met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).
- Voor alle (beschermde en onbeschermde) soorten geldt de zorgplicht. De uitvoerder moet zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.
- Verstoring van broedende vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Ook kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Deze maatregelen dienen door een deskundige in samenwerking met de uitvoerder te worden opgesteld. Er wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken zijn jaarrond beschermd. Voor het verwijderen van die verblijfplaatsen is een ontheffing vereist.

2.3 Maatregelen na de uitvoering (onderhoud)

De ontheffing schrijft de volgende maatregelen voor:

- Opgehangen vleermuiskasten die tijdens een periode van 20 jaar buiten gebruik raken worden direct vervangen.

¹ Het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:
- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

Ecologisch werkprotocol kap en herplant Veensteeg en Nieuwe kanaal Wageningen

- Als de opgehangen vleermuiskasten eerder worden weggehaald dan na 20 jaar, dan wordt met monitoring aangetoond dat er voldoende (3 paarverblijven van rosse vleermuis en 9 paarverblijven van ruige dwergvleermuis) kasten of verblijven op natuurlijke plekken in gebruik zijn als paarplaats.
- Als er meer kasten zijn opgehangen, vallen die ook onder deze regel. Wanneer kasten worden weggehaald dan dient eerst goedkeuring te worden gekregen van de Rijksdienst Ondernemend Nederland of de rechtsopvolger.

3. Bronnenlijst

Dienst Regelingen, Ministerie van Economische Zaken, 2011, Soortenstandaard van de ruige dwergvleermuis.

Dienst Regelingen, Ministerie van Economische Zaken, 2013, Soortenstandaard van de rosse vleermuis.

Loo Plan, 2013, Nader onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen langs de Nieuwe Kanaal en Veensteeg Wageningen

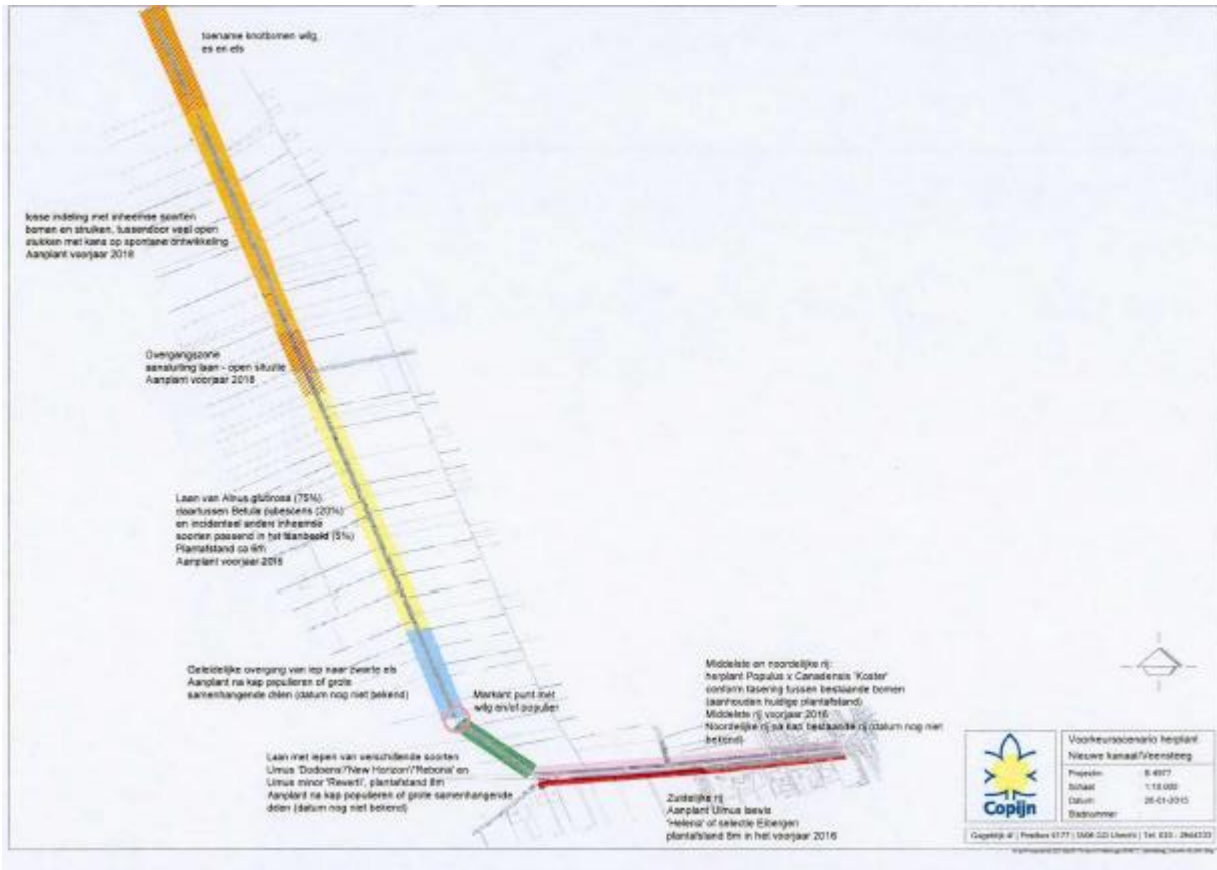
Loo Plan, 2014, Activiteitenplan bij ontheffingsaanvraag bomenkop Veensteeg en Nieuwe Kanaal te Wageningen, 2014-674-07924

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2015, Toekenning Ontheffing Ruimtelijke Ingrepen, Kenmerk FF/75C/2014/0373.toek.jb

Bijlage 1: Plangebied en geplande werkzaamheden

Naar deze bijlage wordt verwezen in paragraaf 1.1.

Bijlage 2: Fasering werkzaamheden

Naar deze bijlage wordt verwezen in paragraaf 2.1. De volgende planning wordt gevolgd zoals genoemd in de ontheffing (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2015, bijlage 2)

1e fase kap (najaar 2015)

Kap van de populieren in het deel met de hoogste risico's (zorgplicht en aansprakelijkheid in verband met de ligging langs openbare weg) van de Veensteeg en van alle populieren langs het Nieuwe Kanaal (circa 350 bomen). Indien dit vanuit de Flora- en faunawet noodzakelijk is, kunnen in het gedeelte op de Veensteeg enkele gekandelaberde bomen als 'stepping stone' voor vleermuizen worden gehandhaafd. Dit wordt bepaald tijdens het startoverleg tussen deskundige en uitvoerder en als update bij dit ecologisch werkprotocol gevoegd. In de rest van het plangebied worden selectief de bomen met een verhoogde gevaarstelling geveld op basis van een update van het boomveiligheidsonderzoek en na beoordeling door een vleermuisdeskundige.

2e fase kap (najaar 2017)

Kap van de populieren in het noordelijke deel van de Veensteeg (circa 330 bomen, aansluitend bij fase I). Hierbij kan gekozen worden voor het tijdelijk handhaven van enkele gekandelaberde bomen als 'stepping stone' voor vleermuizen. Dit wordt bepaald tijdens het startoverleg tussen deskundige en uitvoerder en als update bij dit ecologisch werkprotocol gevoegd. De rij ten noorden van de Kanaalweg en de populieren vanaf de brug tot de knik of nog iets verder (bomen van goede kwaliteit) worden alleen gesnoeid.

Ecologisch werkprotocol kap en herplant Veensteeg en Nieuwe kanaal Wageningen

3e fase kap (datum nog open)

De populieren aan de noordzijde van de Kanaalweg en vanaf de brug tot een stuk ten noorden van de knik in de Veensteeg blijven voorlopig gehandhaafd. Zo blijft in de komende jaren in dit gedeelte een doorlopende volwassen structuur behouden in het meest belangrijke gebied voor de vleermuizen. Her en der zullen enkele bomen worden geveld waarvan de veiligheid (kans op schade aan personen en/of goederen, die niet middels snoei is op te lossen) niet meer gewaarborgd is. De bomen blijven behouden zolang er sprake is van een samenhangende structuur die wat betreft veiligheid en kosten beheerbaar blijft. Naar verwachting is dit een periode van 10 jaar of langer.